

Sprawozdanie z wizyty studyjnej

Wizyta studyjna w ramach projektu „Myśleć, pracować, współpracować. Kompetencje społeczne na rynku pracy” odbyła się w dniach 23–26 czerwca 2011 roku. Wzięło w niej udział 21 osób – 17 nauczycieli biorących udział w fazie testowania projektu oraz po dwóch przedstawicieli Lidera i Partnera projektu.

Nauczyciele, którzy wzięli udział w wizycie studyjnej: Beata Waś, Iwona Kwiatkowska, Beata Łada, Ewa Dobkowska Duszak, Barbara Bączek, Edyta Kotkowska, Joanna Tomczak, Iwona Gortat, Agnieszka Lenczewska, Kazimierz Piasecki, Ludmila Koprowicz, Dorota Mosionek, Tomasz Magnowski, Halina Kutkowska, Agnieszka Kulikowska, Mariusz Wrochna, Mirosław Gut.

Wszystkie spotkania i warsztaty w ramach wizyty studyjnej odbywały się w Hylton Skills Campus (North Hylton Road, Sunderland), należącego do City of Sunderland College

Zdjęcie 1. Tablica powitalna Hylton Skills Campus.

Przebieg wizyty

CZWARTEK – 23 CZERWCA

Tego dnia miał miejsce wylot z Warszawy do Newcastle przez Amsterdam, a następnie dotarcie do Sunderland.

*WARSZAWA – AMSTERDAM Samolot: KL 1364 E 23 CZERWCA WYLOT 12:45 PRZYLOT 14:45
AMSTERDAM – NEWCASTLE Samolot: KL 0963 E WYLOT: 15:25 PRZYLOT 15:45*

Około godziny 18.00 uczestnicy zostali zakwaterowani w Sunderland Marriott Hotel, a następnie, o godz. 20.00 odbyło się, połączone z kolacją, spotkanie, podczas którego uczestnicy zostali poinformowani o szczegółach organizacyjnych wizyty oraz otrzymali przetłumaczone materiały dotyczące metod kształcenia zawodowego w City of Sunderland College.

PIĄTEK – 24 CZERWCA

Pierwsze spotkanie z Hylton Skills Campus rozpoczęło się o godz. 9.00.

Uczestnicy zostali przywitani przez Alison Maynard, Director of Vocational Skills oraz Gary'ego Cumiskey, Head of Learning and Standards Skills. Alison i Gary towarzyszyli uczestnikom przez cały czas trwania wizyty, dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem, prezentując rozwiązania i metody kształcenia obecne w City of Sunderland College. Nauczyciele mieli zapewnioną obsługę tłumacza.

Wizyta studyjna rozpoczęła się od odwiedzenia wszystkich miejsc praktycznej nauki zawodu. Nauczyciele mieli okazję poznać następujące miejsca kształcenia zawodowego uczniów:

- restauracja i bar wraz z zapleczem kuchennym,
- warsztat samochodowy,
- warsztat budowlany,
- warsztat malarski,
- warsztat dekoratorski,
- warsztat stolarski,
- warsztat ekologicznych technologii,
- warsztat elektryczny,
- salon fryzjerski,
- salon piękności.

Zdjęcie 2. Uczestnicy w trakcie zwiedzania szkoły.

Nauczyciele mieli możliwość zobaczenia jak wyposażone są poszczególne pracownie, obserwowania uczniów zdających tego dnia egzamin zawodowy (warsztat budowlany), porozmawiania z instruktorami oraz poznania harmonogramu i organizacji pracy danego warsztatu. Podczas oprowadzania Alice i Gary opowiadali też o tym, w jaki sposób działalność usługowa warsztatów szkolnych przygotowuje uczniów do funkcjonowania na rynku komercyjnym (usługi świadczone przez uczniów na rzecz klientów zewnętrznych). Po zapoznaniu się ze wszystkimi pracowniami, uczestnicy wybrali, zgodnie z własnym profilem zawodowym bądź zainteresowań, jedną z kilku zaproponowanych pracowni i udali się na godzinne spotkanie z jej kadrą i uczniami. Była to okazja, by dowiedzieć się więcej na temat funkcjonowania danego warsztatu, przebiegu zajęć, sposobu i procesu oceniania uczniów na danym kierunku itd.

Pracownia gastronomiczna.

Na pracownię gastronomiczną Hylton Skills Campus składa się restauracja, bar, coffee shop i duże zaplecze kuchenne. Z restauracji może skorzystać każdy, również osoby „z zewnątrz”. 8-osobową kadrę stanowi dwóch nauczycieli, szefowie kuchni, instruktorzy oraz intendent.

Zdjęcie 3. Wybór menu na lunch z restauracji prowadzonej przez uczniów college'u

Nauczyciele byli pod wrażeniem wyposażenia zaplecza kuchennego i restauracji. Za bardzo dobry pomysł został uznany sposób prezentacji przygotowania poszczególnych dań: za pomocą kamery obraz kucharza-instruktora przygotowującego potrawę, przenoszony jest na duży ekran. W ten sposób wszyscy uczniowie, a nie tylko ci stojący najbliżej, widzą dokładnie jakie czynności były wykonywane.

Przygotowanie do zawodów związanych z gastronomią odbywa się na bazie pięciu modułów: pierwszy moduł przygotowuje do pracy na stanowisku pomocy kuchennej, a ostatni, piąty, do bycia menadżerem restauracji. Nauczycieli zaskoczyła informacja, że uczeń może sam zdecydować o poziomie na którym zakończy przygotowanie zawodowe i rozpocznie pracę.

Bardzo inspirująca dla polskich nauczycieli była informacja o współpracy kadry pracowni gastronomicznej. Z uwagi na to, że nauczyciele pracują ok. 40 godzin tygodniowo, a zajęć dydaktycznych mają 26 godzin, mają możliwość nieustannego doskonalenia metod pracy i bardziej indywidualnego podejścia do ucznia. Służą temu m.in. regularne spotkania kadry pracowni. Umożliwiają one koherencję praktycznej i teoretycznej nauki zawodu.

Podczas spotkania w pracowni gastronomicznej okazało się również, że tym co odróżnia szkolnictwo zawodowe w Anglii od szkolnictwa w Polsce jest stosowanie jednakowych podręczników i zbliżonych metod w różnych miejscach kształcenia zawodowego. W Polsce wybór metody i podręcznika zależy od nauczyciela. Prowadzi to często do sytuacji, że uczniowie z tej samej szkoły, z dwóch równorzędnych klas, przygotowują się do tego samego zawodu korzystając z innych źródeł. W Anglii przygotowanie zawodowe jest ujednolicone pod względem programu i podręczników.

Warsztat samochodowy w połączeniu z warsztatem elektrycznym

W warsztacie samochodowym uczestnicy obserwowali uczniów pracujących przy naprawie, konserwacji i malowaniu pojazdów. Oprócz samochodów w warsztacie były również gokarty. Oprowdzający nauczyciel wyjaśnił, że naprawa gokartów, mimo iż nie mieści się w programie nauczania tradycyjnego mechanika samochodu, została wprowadzona do przygotowania zawodowego ze względu na zapotrzebowanie zgłoszone przez pracodawców na tego rodzaju umiejętności. Jest to pozytywny przykład współpracy rynku pracy ze szkołą przygotowująca do wejścia na ten rynek. Naprawa gokartów odbywa się w ramach zajęć ponadobowiązkowych, w związku z czym uczniowie nie muszą, ale jeśli chcą mają możliwość wzbogacenia pod tym kątem swoich kwalifikacji.

Źródłem wiedzy o zapotrzebowaniu pracodawców jest współpraca szkoły z radą pracodawców. Rada zajmuje się m.in. gromadzeniem od poszczególnych przedsiębiorców informacji odnośnie tego na jakiego typu kwalifikacje jest zapotrzebowanie. Informacje te przekazywane są następnie szkole. Praktyka ta została oceniona bardzo pozytywnie przez nauczycieli z Polski, którzy skarżyli się na niedostateczną współpracę polskich szkół zawodowych z pracodawcami w celu dopasowania programu nauczania do potrzeb rynku pracy.

Zdjęcie 4. Zwiedzanie warsztatu samochodowego.

Podczas tej części wizyty studyjnej poruszona została również kwestia egzaminów zawodowych dla zawodu mechanika. Egzamin taki rozpoczyna się od sprawdzenia wiedzy za pomocą testów. Następnie ma miejsce egzamin praktyczny tj. wymiana oleju, opon, lakierowanie itp. Podczas egzaminu, zarówno w jego części teoretycznej jak i praktycznej, egzaminator posługuje się kwestionariuszem kompetencji, które muszą być przyswojone by uczeń mógł zaliczyć określony stopień przygotowania do zawodu.

Warsztat budowlany

Zwiedzanie warsztatu budowlanego (na który składają się warsztaty: murarski, malarski, dekoratorski, stolarski) połączone było z obserwowaniem przebiegu egzaminu praktycznego z zakresu stawiania muru. Uczniowie otrzymali schemat muru z dokładnie rozrysowanym układem cegieł, miejscem na okno itd. Uczestnicy wizyty studyjnej mieli też okazję dokładnie przyjrzeć się materiałom jakie są stosowane w budownictwie w Wielkiej Brytanii.

Zdjęcie 5. Warsztat budowlany.

Pouczeniem był też oszczędny sposób gospodarowania materiałami budowlanymi na których wprawiają się do zawodu uczniowie. Materiały te są w miarę możliwości tak tworzone, żeby mogły być wykorzystane ponownie (np. zamiast cementu ćwiczy się na mieszance zaprawy z użyciem gliny).

Podczas zwiedzania warsztatu budowlanego poruszona została również kwestia finansowania warsztatów uczniowskich. Okazuje się, że na poszczególne warsztaty jest określona, wspólna dla całego kraju, stawka na jednego ucznia. Szkoła ma możliwość takiego gospodarowania pieniędzmi, by wypracowywać oszczędności. Pozwalają one m.in.

na poprawę wyposażenia warsztatów. Im bardziej materiałochłonny warsztat (a takim z pewnością jest warsztat budowlany), tym większa jest dotacja na jednego ucznia, a tym samym szkoła ma większe możliwości gospodarowania zasobami finansowymi i poprawy wyposażenia.

Warsztat zielonych technologii

Warsztat zielonych technologii został tak pomyślany, by jednocześnie spełniał następujące kryteria:

- promowanie postawy ekologicznej wśród uczniów,
- ukazanie szerokich możliwości i różnorodności ekologicznych technologii,
- nabycie przez uczniów umiejętności instalowania ekologicznych technologii i ich łączenia w obrębie jednego budynku mieszkalnego, np. instalacja paneli słonecznych na dachu, rur zbierających ciepło pod ziemią i systemów odzyskiwania wody – instalacji służącej wykorzystaniu wody deszczowej do spłukiwania wody w łazience.

W odbiorze uczestników wizyty studyjnej ten warsztat został oceniony jeden z bardziej interesujących i inspirujących.

Zdjęcie 6. Orowadzanie po warsztacie zielonych technologii.

Salon fryzjerski, salon piękności

Salon fryzjerski połączony z salonem piękności, to, podobnie jak restauracja, miejsce w którym nauka zawodu łączy się z oferowaniem dobrej jakości usług klientom zewnętrznym. Takie rozwiązanie przynosi korzyść materialną dla szkoły, jak i dla uczniów. Ponadto uczniowie szybciej zdobywają niezbędne kwalifikacje, gdy świadczą swoje usługi klientom „z zewnątrz”. Oferta usług w salonach zróżnicowana jest cenowo: im uczeń jest mniej zaawansowany na ścieżce rozwoju zawodowego tym usługa, którą świadczy jest tańsza np. strzyżenie damskie u ucznia, który jest na drugim poziomie nauki kosztuje 5 funtów, a u ucznia z trzeciego poziomu – 6 funtów. Uczniowie, którzy dopiero rozpoczynają naukę nie obsługują klientów, ćwiczą jedynie na manekinach.

Zdjęcie 7. Manekiny, na których uczniowie kierunku fryzjerskiego mogą ćwiczyć układanie włosów.

Dzięki kontaktowi z klientem uczniowie nie tylko mają szansę rozwinąć swoje umiejętności tj. strzyżenia, czy czesanie, ale także podnieść poziom swoich kompetencji społecznych, budując relację z klientem.

Po zakończeniu tej części wizyty studyjnej jej uczestnicy mieli możliwość skorzystania z obsługiwanej przez uczniów restauracji prowadzonej na terenie szkoły.

Zdjęcie 8. Wystrój restauracji prowadzonej przez uczniów college'u.

Spotkanie na temat systemu edukacji w Wielkiej Brytanii

Po lunchu odbył się warsztat, w trakcie którego miała miejsce prezentacja systemu edukacji w Wielkiej Brytanii. Prezentacja w dużym stopniu była uzupełniana pytaniami/komentarzami z sali – ze strony polskich uczestników. Na początku Alison i Gary zwrócili uwagę na problem demograficzny i jego konsekwencję w postaci zmniejszającej się liczby uczniów w szkołach. To z kolei oznacza redukcję wydatków publicznych na kształcenie zawodowe. Zatem problem demograficzny powoduje, że szkoły zawodowe w Anglii są w coraz trudniejszej sytuacji finansowej, gdyż finansowanie szkół uzależnione jest w dużej mierze od liczby uczniów do nich uczęszczających.

Zdjęcie 9. Prezentacja nauczania zawodowego w Wielkiej Brytanii,

W trakcie prezentacji nauczyciele z Sunderland zaprezentowali wyniki tzw. Raport Wolfa, który dotyczy kształcenia zawodowego (Wolf Review of Vocational Education). Jest to obecnie kluczowy dokument dla planowanych zmian w szkolnictwie zawodowym w Wielkiej Brytanii. Rekomendacje zawarte w Raporcie są pozytywne z punktu widzenia strategii City of Sunderland College. Większy niż dotychczas nacisk ma być położony na naukę języka angielskiego i matematyki. Jest to reakcja na fakt iż uczniowie szkół zawodowych często z podstawami tych przedmiotów mają problemy. Tymczasem są one wymagane zarówno na dalszych stopniach kształcenia, jak i przez pracodawców. English Baccalaureate (co zostało przetłumaczone jako „angielska matura międzynarodowa”) ma zostać wprowadzona do college’u. Będzie się ona składać się z sześciu komponentów: matematyki, języka angielskiego, języka obcego nowożytnego, dwóch przedmiotów z nauk ścisłych oraz jednego z nauk humanistycznych (historia bądź geografia). Wprowadzenie English Baccalaureate ma zachęcić szkoły do oferowania szerokiego wyboru przedmiotów uczniom w wieku 16 lat, bez względu na to czy wybierają oni ścieżkę naukową czy zawodową.

Na tę propozycję zmian zareagowali polscy nauczyciele, którzy przedstawili polskie rozwiązania w tym zakresie. Zdaniem nauczycieli uczniowie szkół przygotowujących do zawodów w Polsce mają za dużo „zbędnych zajęć”. Zdaniem części nauczycieli z Polski nie ma to większego sensu, gdyż uczniowie szkół zawodowych muszą – inaczej niż w liceach ogólnokształcących – oprócz nauki podstawowych przedmiotów dużo czasu poświęcać nauce przedmiotów zawodowych w celu zdania egzaminu zawodowego, przez co nie są w stanie w równie dobrym stopniu co uczniowie liceów ogólnokształcących opanować wiedzy z przedmiotów ogólnych.

W raporcie Wolfa jest też zalecenie, by edukacja była obowiązkowa do 19-ego, a nie jak jest teraz w Wielkiej Brytanii, do 16-ego roku życia. Pod tym względem sytuacja w Polsce jest lepsza: edukacja w Polsce jest obowiązkowa do 18-ego roku życia. Pozwala to na uniknięcie sytuacji, jaka obecnie możliwa jest w Anglii, że ktoś jest niepełnoletni, nieuczący się ani niepracujący. Konsekwencja takiego stanu jest dotknięcie „za młodu” wykluczeniem społecznym.

Ponadto, planowana w Wielkiej Brytanii reforma, ma doprowadzić do modyfikacji zasad sporządzania list rankingowych szkół oraz zasad ich finansowania. Zasady te mają zostać tak określone, by służyły podniesieniu jakości przygotowania zawodowego.

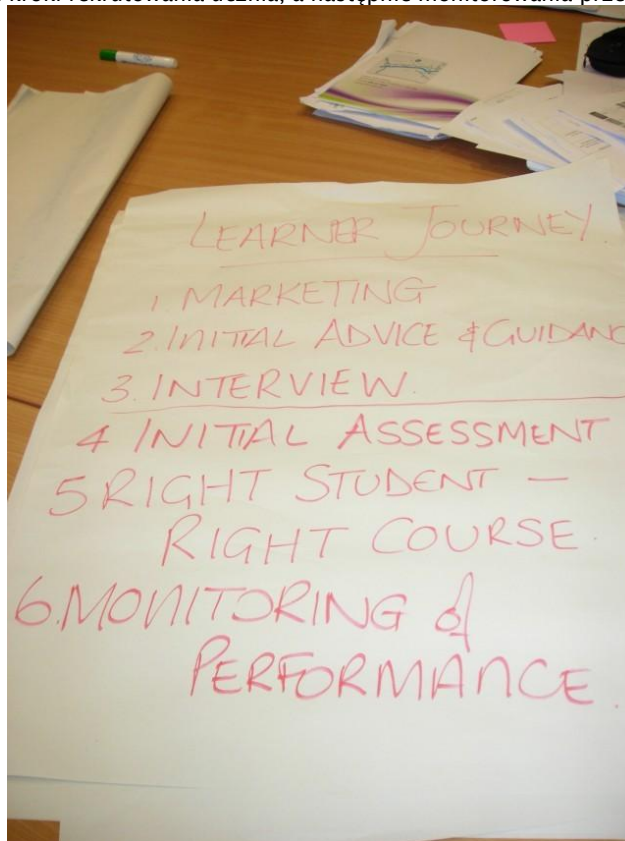
SOBOTA – 25 CZERWCA

Warsztat pt. „Planowane ścieżki zawodowej uczniów”

Podczas warsztatu zaskakujące dla uczestników z Polski było to, że marketing kształcenia zawodowego w college’u w Sunderland obejmuje potencjalnego ucznia już na dwa lata przed podjęciem przez niego decyzji o wyborze college’u. Dzięki temu szkoła jest w stanie pozyskać większą liczbę uczniów i prognozować ilu ich będzie w kolejnych latach. Bezpośrednia rekrutacja (w tym tzw. „dni otwarte”) rozpoczyna się w Sunderland dziesięć miesięcy przed ewentualnym rozpoczęciem przez ucznia edukacji w tej szkole. Następnie odbywa się wstępna ocena ucznia. Sprawdzane są umiejętności pisania i czytania, a następnie umiejętności praktyczne. Po zdaniu testów uczeń wybiera kierunek. Przyjęty zostaje nawet uczeń, który miał niskie wyniki zostaje przyjęty. Takiemu uczniowi oferowane są zajęcia wyrównawcze, bądź doradza mu się inny kierunek (w przypadku gdy zdaniem asesora nie nadaje się do danego zawodu).

Po zapoznaniu z rozwiązaniami stosowanymi w Wielkiej Brytanii polscy nauczyciele uznali, że doradztwo zawodowe w Polsce powinno się rozpoczynać na poziomie gimnazjum.

Zdjęcie 10. Kolejne kroki rekrutowania ucznia, a następnie monitorowania przebiegu jego edukacji.

Jednym z nieznanym polskim nauczycielom rozwiązań jest instytucja „przejściowego tutora” (transitional tutor). Jego zadaniem jest pomoc uczniom, którzy nie potrafią zdecydować się na wybór konkretnego zawodu, wahają się. Najistotniejszy dla pracy tutora jest okres pierwszych sześciu miesięcy, gdyż w tym czasie uczeń ma możliwość zmiany kierunku, jeśli taka potrzeba wyniknie zarówno z oceny samego ucznia, jak i diagnozy nauczyciela w porozumieniu z rodzicami danego ucznia.

Jeśli chodzi o monitorowanie postępów ucznia w ciągu roku, rada nauczycielska zbiera się raz na trymestr i odnotowuje wszystkie obawy odnośnie danego ucznia. Następnie wysyłany jest monit do rodziców. Na kolejnych radach sprawdza się jak zmienia się postawa ucznia. Poza tym, w trakcie rad nauczycielskich nauczyciele wymieniają doświadczenia zawodowe, pomoce dydaktyczne, materiały (w Polsce praktykuje się poruszanie na radach jedynie kwestii wychowawczych; brakuje oficjalnych spotkań kadry nauczającej w celu weryfikacji poziomu i sposobu nauczania różnych nauczycieli danego przedmiotu). Obecnie, o czym poinformowali Alison i Gary, w Wielkiej Brytanii funkcjonuje „narodowy system zbierania danych i ocen”, dzięki któremu obliczane są średnie (odsetek uczniów, którzy zdali na następny rok po odbyciu danego kursu) dla każdego kierunku, każdej szkoły,

jak i średnie dla całego kraju, czy regionu. Dzięki temu systemowi ułatwione jest ocenianie skuteczności poszczególnych szkół i kursów. W Polsce analogiczne dane (odnośnie zdawalności uczniów na następny rok) gromadzone są jedynie w obrębie danej szkoły. Brakuje podobnych zestawień dla całego kraju.

Warsztat „Włączanie elementów rozwoju osobistego i kompetencji społecznych do programów kształcenia zawodowego”.

Nauczyciele z City of Sunderland College zaprezentowali program nauczania zawodu pod kątem kształtowania kompetencji społecznych. Ich zdaniem kompetencje kształtujące rozwój personalny i społeczny mogą być nabywane łącznie z tymi, które dotyczą nauki języka, umiejętności czytania i pisanie oraz liczenia. Uczestnikom wizyty studyjnej udostępniono m.in. przykładowe materiały odnośnie jednego z modułów z zakresu kompetencji społecznych dotyczący zarządzania czasem („Managing your time”) wraz z przykładowym testem sprawdzającym nabytą wiedzę.

Sesja podsumowująca wizytę studyjną

Wieczorem odbyła się sesja podsumowująca wizytę studyjną.

Uczestnicy entuzjastycznie odnosili się do tego co mieli okazję zaobserwować, poznać i porównać do realiów swojej pracy z Polsce. Podkreślali korzyść płynącą z możliwości przedyskutowania kluczowych kwestii dla szkolnictwa zawodowego, odnosząc je do doświadczeń brytyjskich. Podkreślali otwartość nauczycieli z Sunderland, ich chęć dzielenia się sprawdzonymi rozwiązaniami oraz ich zainteresowanie rozwiązaniami stosowanymi w Polsce. Dzięki wizycie studyjnej część nauczycieli stwierdziła, iż przekonała się do promowanego nauczania modułowego. Z dużym uznaniem spotkały się pomysły takiej organizacji praktycznej nauki zawodu, by korespondowała ona z wymogami i potrzebami lokalnego i krajowego rynku pracy. Zauważono, że w Anglii dużo większe jest wsparcie systemowe – znacznie większe środki przeznaczone są na wyposażenie szkół i dostarczenie uczniom materiałów do pracy. Odkrywcze dla nauczycieli z Polski było brytyjskie podejście do systemu rekrutacji i wprowadzenia uczniów do szkoły.

Niedziela – 26 czerwca

Dzień powrotu do Warszawy.

*NEWCASTLE -AMSTERDAM Samolot: KL 0964 Q 26 CZERWAC WYLOT 16:30 PRZYLOT 18:50
AMSTERDAM - WARSZAWA Samolot: KL 1369 Q WYLOT 20:25 PRZYLOT 22:20 QGRGPL*

Opracowanie:

Maria Pacuska, AGROTEC Polska Sp. z o.o.

Sławomir Piwowarczyk, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

Zdjęcia:

Maria Pacuska, AGROTEC Polska Sp. z o.o.